Horizontális útmutató és országonkénti ajánlások a nemzeti és regionális partnerségi tervekhez, az ellenállóképesség, a versenyképesség és a tiszta beruházásokkal támogatott igazságos átmenet érdekében[1]

2026. október

Készült a Climate Strategy és a REScoop.eu koordinálásával

(kivonat)

Országspecifikus reformok

Magyarország

Áttekintés

Magyarország nemzeti és regionális partnerségi terve (NRPP) az Európai Bizottság országjelentésén és országspecifikus ajánlásain alapuljon, figyelembe véve a civil társadalmi és szakmai szervezetek széles körének javaslatait. Az NRPP-t összhangba kell hozni az előbb felülvizsgálandó és ambiciózus Nemzeti Energia- és Klímatervvel. A terv prioritásai legyenek: a téves és félrevezető tájékoztatás (dezinformáció) feltárása és eloszlatása, az energetikai átállás felgyorsítása, a környezeti szempontból káros támogatások felszámolása az állampolgárok, különösen a rászoruló háztartások pénzügyi kompenzációjával párhuzamosan. A társadalmi partnereket és önkormányzatokat érdemben vonják be a tervezésbe és a végrehajtásba.

1. Kormányzás és partnerség

- Teljeskörűen alkalmazzák a partnerségre vonatkozó európai magatartási kódexet a terv programozására és monitoringjára. Minden szakaszban biztosítsák a közigazgatási szervek, a partnerek és a civil társadalom kiegyensúlyozott részvételét, és vonják be a társadalmat a tervezésbe és a végrehajtásba. Biztosítsanak kiszámítható finanszírozást a társadalmi kontroll számára. Erősítsék meg a monitoring bizottságok és albizottságok döntéshozatali jogkörét (beleértve a felhívások és a projektkiválasztási szempontok közös tervezése és elfogadása terén). **[2026 CSR 3]**
- Biztosítsanak elegendő és független forrást (különösen a média számára) a téves és félrevezető tájékoztatás (dezinformáció) elleni küzdelemhez és a társadalmi tudatosság növeléséhez.
- Vonják vissza a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásoknak a környezetvédelmi hatásvizsgálat és a társadalmi egyeztetés megkerülését lehetővé tevő rendelkezéseket, tartsák tiszteletben a visszalépés tilalmát az Alkotmánybíróság 28/1994. (V. 20.) AB határozatának megfelelően.
- Erősítsék meg a piaci versenyt és az átláthatóságot a közbeszerzési eljárások gyakorlatában. Tegyék kötelezővé a zöld szempontok érvényesítését a közbeszerzésben. Számolják fel a versenyt korlátozó közbeszerzési gyakorlatokat. **[2026 CSR 3]**

[1] A Horizontal Guidance and Country Recommendations for National and Regional Partnership Plans to deliver resilience, competitiveness, and clean investments in a just transition c. kiadvány magyar nyelvű kivonata. Az eredeti, teljes angol nyelvű kiadvány itt érhető el: https://www.rescoop.eu/uploads/rescoop/downloads/Final-NRPP_Guidance_Joint_CSO_Briefing.pdf

- Erősítsék meg a környezetvédelmi és ahhoz kapcsolódó (nemzeti) hatóságok kapacitásait, és biztosítsák azok függetlenségét.
- Biztosítsák az államháztartás hosszútávú fenntarthatóságát a bevételek és kiadások rendszeres és részletes felülvizsgálatával, és ennek során a valóságot tükröző költségvetést alakítsanak ki. **[2026 CSR 1]**

2. Energia és éghajlat

- Gyorsítsák fel az energetikai rendszer klímasemlegessé, rezilienssé és decentralizálttá tételét, ami az "első az energiahatékonyság" elvén, valamint fenntartható, megújuló, helyi energiaforrásokon alapuljon. Hozzák létre a keresletvezérelt energiagazdálkodás kereteit. **[2026 CSR 4 · 2025 CSR 4.3, mérsékelt előrehaladás]**
- Hozzák meg a megújuló alapú önfogyasztás és a megújulóenergia-közösségek működésének keretrendszeréből hiányzó intézkedéseket, a megújuló energiaforrásokról szóló, felülvizsgált irányelv (RED II) átültetése értelmében. **[2026 CSR 4]**

3. Épületállomány, felújítás és lakhatás

- Jelentősen növeljék az épületek energiahatékonyságának javítását szolgáló forrásokat, és biztosítsák, hogy ezek – szociálisan célzott jogosultsági feltételek, előfinanszírozás, az adminisztratív eljárások egyszerűsítése és helyi és országos szintű támogató/tanácsadó hálózat működtetése útján – elérjék és előnyben részesítsék a rászoruló csoportokat **[EPBD art 17, EED art 8 &23]**.
- Különítsenek el célzott forrásokat és határozzanak meg mélyfelújítási (átfogó korszerűsítési) küszöbértékeket, így biztosítva, hogy a teljesítési mérföldkövek a hosszútávú dekarbonizációt szolgálják, előnyben részesítik az energiamegtakarítást és a felújításokat az új építésekkel szemben, különös tekintettel az alacsony jövedelmű háztartásokra. Tegyék átláthatóvá és hatékonnyá a nemzeti energiahatékonysági kötelezettségi rendszert.
- Jelentősen javítsák a képzett munkaerő képzését és munkájuk ellenőrzését. **[2026 CSR 4]**
- Az alacsony jövedelmű társadalmi csoportok részére vezessenek be célzott, jövedelemvizsgálaton alapuló országos lakhatási támogatást, beleértve a lakbértámogatást, és növeljék az önkormányzati szociális bérlakások állományát. **[2026 CSR 6 · 2025 CSR 6.4, nincs előrelépés]**
- Támogassák a hajléktalanellátó ágazat intézményi struktúrájának modernizációját és a kitagolást (deinstitucionalizációt) a lakhatási-fókuszú szolgáltatási szemlélettel hajléktalanszállók humanizálásával, és a kilépést segítő, célzott szociális lakhatás és "Elsőként Lakhatást" (Housing First) megközelítésnek megfelelő lakóhelyek létrehozásával), és alakítsanak ki minden, 30 000 lakosnál nagyobb lélekszámú városban kizárólag nőket fogadó ellátást.

4. Közlekedés

- Vezessenek be távolság-, kibocsátás- és tömegalapú útdíjrendszert minden útra és minden gépjárműre a lakosság egyidejű pénzügyi kompenzálása mellett.
- Állítsanak le minden új útépítést (néhány kisebb kivétellel), és a forrásokat irányítsák át a vasútra, a közösségi közlekedésre és az aktív közlekedés fejlesztésére. **[2026 CSR 4]**

5. Igazságos átmenet és szociális gazdaság

- Biztosítsák az igazságos átmenet programot minden érintett térség számára (az Igazságos Átmenet Alap célterületein túl más, nagy kibocsátású térségekre is kiterjesztve); ezeket a terveket a helyi és térségi hatóságok együttműködésével alakítsák ki. A terv költségvetésének 6%-át fordítsák

technikai segítségnyújtásra, és tegyék közvetlenül elérhetővé a térségi hatóságok számára az igazságos átmeneti tervek előkészítése, megvalósítása és monitoringja céljára.

- Hajtsák végre az ETS2-t, ennek keretében hozzanak létre szabályozott gazdasági rendszert az üzemanyag-forgalmazókra vonatkozóan, hozzák működésbe a nemzeti ETS2 nyilvántartást, valamint az érintettekkel való széleskörű egyeztetés mentén alakítsák ki, fogadják el és nyújtsák be az Európai Bizottságnak a Szociális Klímatervet.
- Határozzák meg az energiaszegénység jogi fogalmát, és vezessenek be éves országos nyomonkövetési rendszert az energiaszegénység elleni küzdelem céljából.

6. Természet, mezőgazdaság, élelmiszer

- Minden nagyobb program DNSH (ne okozz jelentős kárt) vizsgálatát egészítsék ki stratégiai környezeti és éghajlati vizsgálattal, amely vizsgálja meg az alternatívákat és a kumulatív hatásokat, zárja ki a fosszilis tüzelőanyagokba történő beruházásokat, és ne adjon automatikusan felmentést a védelmi célú beruházásoknak a hatásvizsgálat és engedélyezési eljárás alól.
- A mezőgazdasági támogatásokat kössék feltételekhez, hogy azok ne támogassák tovább a víz- és talajveszteséget okozó földhasználati gyakorlatokat, ellenben támogassák a folytonos talajtakarást, a gyepgazdálkodást és a diverzifikált vetésforgó alkalmazását. **[2026 CSR 4 · 2025 CSR 4.4, csekély előrelépés]**
- A védett és Natura 2000 erdőkben szüntessék be a gazdasági célú fakitermelést. Az állami tulajdonú természetes és féltermészetes erdőkben vezessék be a szelektív fakitermelést vagy az örökerdő-gazdálkodást, és az erdészeti terveket hozzák összhangba a nemzeti parkok kezelési terveivel.

7. Államháztartási reform

- Tegyenek közzé egy hivatalos nemzeti nyilvántartást a környezetileg káros támogatásokról, beleértve a fosszilis tüzelőanyagok támogatását, és fogadjanak el kötelező érvényű tervet ezen támogatások kivezetésére. **[2026 CSR 4 · 2025 CSR 4.2, nincs előrehaladás]**
- Vezessék be a zöld költségvetési tervezést.

Szakmai lektorok: Levegő Munkacsoport, Magyar Természetvédők Szövetsége